

JEVGENYIJ POPOV

Hiszen ez a mi országunk, nem?

EGY APOLITIKUS OROSZ POLGÁR FELJEGYZÉSEI

Írókolléga, barát és testvér, akivel sok mindent megértünk együtt, némi viszolygással hánytorgatta fel nekem, hogy én, a született apolitikus, vénségemre meggárgyultam, s ahelyett, hogy otthon ülve, felemelő, vagy éppen lehangoló szövegeket fogalmaznék, öreg éveimre belekeveredtem a *politikába*, amikor mindenki tudja, hogy ez milyen alantas és unalmas válfaja az emberi tevékenységnek. S nem is csak abban az értelemben, hogy az ember fejfel megy a falnak, hanem azért, mert érthetetlen, miért csatlakoztam hirtelen azokhoz a hangoskodókhoz, akik nem szántanak és nem vetnek, csak tüntetéseken kóvályognak, felkavarják a vizet, s a legjobb esetben is csak megbillentik a franc tudja hová úszó Állam csónakját, vagy ami még rosszabb, a szarból várat építenek, magukat piározzák, mint néhányan, akiknek a neve nem vált ki belőlem különösebb lelkesedést.

Bágyadtan tiltakoztam, elmondtam, milyen apolitikus típus voltam világeletemben, vagyok és maradok a jövőben is, nem beszélve viharos szovjetellenes múltamról, mégis, az *Egységes Oroszországi Föderáció* (Putyin kormánypártja – a ford.) folytatott ízléstelen agitáció, tavaly decemberben, végképp kiverte nálam a biztosítékot. Arra is emlékeztettem a kollégámat, hogy az írónak tanulmányoznia kell az életet, feltéve, hogy nem egy Marcel Proust, aki parafával bélelt szobában ücsörög és alkot, hanem az egykori szovjet hazácskájában, amit ma az Oroszországi Föderáció büszke néven ismerünk. Ez volt tehát, amiért, előzetesen megismerkedve az *Állampolgári választási megfigyelő*-projekt céljaival, amely a választásokon készülő tömeges csalások megfigyelésére irányult, önkéntesként bejelentkeztem. Így aztán „civil megfigyelő” lettem, először a 2011-es választásokon, ahol az *Egységes Oroszország* győzött, majd 2012 tavaszán, amikor a föderáció lakosai nagy egyetértésben ismét megválasztották elnöküknek Putyint, akit már korábban annyira megszerettek. Az eredménnyel kapcsolatban vita legfeljebb azon volt, hol, hány százalékot kapott győzelme során, aminek tényét egyébként a hülye sem vitathatja. Hogy a szavazatai közül mennyi volt meghamisítva, még nyitott kérdés, csakúgy, mint az *Egységes Oroszország* elsőpró győzelme a „hűtlenek” felett decemberben.

Ugyanakkor ez az egész elemzés, a prognózisok, a mélyenszántó következtetések – nem, ez „nem az én teám”, szó szerint lefordítva ezt az angol kifejezést szeretett tölgyeink és nyírfáink nyelvére. Én csupán megosztom önökkel mindazt, amit tapasztaltam az KVB golgotáján, azaz a Körzeti Választási Bizottságban (azok tájékoztatására magyarázom meg ezt a mozaikszót, akik még apolitikusabbak, mint én).

Úgy gondolom, hogy ezzel legalább bizonyos mértékig teljesítettem a magam állampolgári kötelességét a föderáció egyszerű polgáraként, miután az utóbbi években úgy döntöttem, hogy be nem teszem a lábam a „bűnösök házába”, aminek számomra bármelyik választási helyiség tűnik, de lehet, hogy más országban élve is így tennék. Nem mentem oda, mégpedig sa-

Tetszett annak a „szemtanúnak” a válasza is, például Pável Kuzin esetében, aki a választás alatt állítólag törvénytelenül agitált a Liberális Párt mellett, s ezért kivezették a Művészek Házában lévő 7. számú választói helyiségből.

– Mondja csak, hangosan kiabált ez az „agitátor”, ugye? – kérdeztem egy fehérkabátos fiatalasszonyt, a jegyzőkönyvet aláírók egyikét.

– Nagyon hangosan – erősítette meg, kerülve a pillantásomat.

– És mit kiabált?

Elgondolkodott.

– Azt kiáltotta, hogy „Éljen az LDPR!” (Oroszország Liberális Demokrata Pártja), jutott hirtelen az eszébe.

Én láttam ezt a „szigorú fiatalembert”, Pável Kuzint, és tanúsíthatom: a legkevésbé sem emlékeztem Svejkre, hogy nyilvánosan kurjongasson ilyen ökörséget, főleg, hogy korábban egyszer már figyelmeztette a választási bizottság.

No, éjszaka aztán tobzódott a tisztátalan erő csinovnyik hada. A 6. számú választóközvet választási bizottságának tanácskozási jogú tagja, Dmitrij Finyikov tanúsága szerint, e közvet választási bizottságának elnöke, Valentyin Mihajlovics Kolbasz, megismerve a *hiteles* eredményt – amely szerint az „Egységes Oroszország” e körzetben mindössze 18.9 %-ot kapott –, az éj leple alatt, kezében a pecséttel, valahova elloholt. Vele tartott a 9. számú választóközvet elnöke, szintén pecséttel, nyomtatványokkal, névsorral a kezében. S láss csodát, az „Egységes Oroszország” eredménye, reggelre kelve, több nagyságrenddel megjavult. Hát, ilyen ügyek ezek.

Ennek ellenére elégedett voltam, nézzék el ezt nekem, de azon a decemberen nem valamifajta „csüggedt fásultság” fogott el, vagy annak tudata, hogy a demokrácia gallyra ment volna. Ellenkezőleg, rengeteg fiatal és kevésbé fiatal, tiszta arcot láttam azon a napon, akiknek elege lett abból, hogy tökfeknek és birkának nézik őket. Ezen a választáson „civil megfigyelők” mindössze a moszkvai választóközvetek 5 százalékában voltak jelen, de már ezzel is riadalmat keltettek a törvénytelen trükkökhöz szokott manipulátorokban.

Figyelemreméltó volt, ahogy a „mobil csoportok” megjelenésekor a helyi választási bizottságok alsó szintű vezetői egy csapásra mily simulékonyakká, barátságossá, sőt, negédesé lettek. Ez pedig, tetszik, nem tetszik, a nyilvánosság ereje, az állampolgár részvétele az állam ügyeiben. Márpedig ez az erő nagyon is *valóságos*. Hiszen Oroszország mind a mai napig olvassa az újságokat, nézi a televíziót, s még a választás bizottság tagjainak, akik pedig ennek a „hatalmi vertikumnak” az alacsony szintjein helyezkednek el, sincs ínyére erőszakosként vagy szélhámosként lelepleződni, még ha csak az interneten keresztül, vagy akár a saját gyerekeik előtt is. Pedig meg kell tenniük az ügy érdekében.

Itt van például Pavel J. esete (Pavel vezetéknévét, biztonsága érdekében nem fedem fel, de a rendelkezésemre áll), aki a Recsnoj vokzal kerületben lévő szavazóhelyiségben, majdnem a legvégéig kitért a helyszínen, s többször megakadályozta, hogy suttyomban szavazócédulákat dobjanak az urnába. Ljudmilla A., a párt (na, találják ki, melyik) kerületi bizottságának vezetője megtisztelte azzal is, hogy megfenyegette, amikor az urna mellett rajtakapott valakit egy köteg, e párt nevére kitöltött szavazócédulával. De hiába, széllel szemben nem lehet..., s este tízkor, mikor a szavazatszámolás valamiért még mindig nem akart elkezdődni, a szavazóközbe benyomult néhány tagbaszakadt, „kaukázusi külsejű” ifjú – a tanúk szerint, Irina K., a hivatali apparátus irányítójával az élen –, akik se szó, se beszéd, egyszerű-

en *kitessékelték* a megfigyelőket a helyiségből az utcára, mint „Hamletet a négy kapitány”. Történt mindez Alekszandr B. a választási bizottság elnöke és helyettese, Rimma A., valamint Vlagyimir B., bizottsági tag és mások szeme láttára.

Mégis, lássuk meg „december tanulságait”. Gyakorlatilag *valamennyi* moszkvai választási körzetben, ahol voltak civil megfigyelők, az eredmény számottevően eltért a szomszédos szavazókörökétől, ahol független megfigyelők, illetve ellenőrzés nem volt. A „civil megfigyelők” kevesen voltak, nagyon kevesen, mindent összevetve, 5-600 emberről lehetett szó az egész fővárosban, ám így is kimutatható hatással voltak a moszkvai eredményekre, még ha csak ezekben a körzetekben is. „És mi lett volna, ha az ilyen, elkötelezett, szigorúan a jogszabályi keretek között tevékenykedő állampolgárok száma jóval nagyobb lett volna?” – álmodoztam. Aztán, voltam egy gyűlésen a Szaharov sugárúton, ami alatt végig Bella Ahmadulina Viszockijnak szentelt sorait mormogtam:

*A megváltás az, ha összegyűlnek a téren,
Nem csőcselékként, Nérót bámulni készen,
De testvéri gyülekezésben, az aljasság ellen.
A nép sérthetetlen.*

Igen, a nép sérthetetlen, ha ekkora tömegben gyűlik össze, és olyan méltósággal viselkedik, amiről korábban csak álmodni lehetett. A hatalmas Szaharov sugárút, az ott összegyűlt 80–100 ezer emberrel, magával a „néppel”, az *arcátlanság elleni* különleges zónává vált. Szűkös voltunk, de nem volt semmiféle lökdösődés. Az emberek odajöttek, aztán békésen távoztak. Emberek érkeztek, és ott álltak mindenféle zászlók alatt. Segítették egymást, hogy ne veszítsék el méltóságukat. És gyakorlatilag nem láttam egyetlen szörnycetét, részeget vagy őrültet.

Bármily mehökkentő, de a rendőrség (a hajdani milícia) udvarias volt és jóindulatú. Szóval, így is lehet?

De aztán hamarosan eljöttek a márciusi választások, amelyeket követően, mint ismeretes, Putyin ismét, „komolyan és hosszútávra” megerősítette pozícióját az ország vezetőjeként.

Mobil csoportunk reggel 8-tól, délután 2-ig működött. Tagjai voltak: Alekszej (a „Jabloko” képviselőjében, számítógépes, 57), Nyikita, jogászhallgató (20, MGU), Vaszilij, fényképész (22), és jómagam, Popov, az író (67). Folyamatosan jártuk a Marjina Roscsa választókerület szavazóhelyiségeit, hogy rögzítsük a szabálytalanságokat és jogsértéseket, amelyeket az előző választáson már mindannyian megtapasztaltunk.

Ezúttal azt kellett megállapítanunk, hogy a helyzet látványosan megváltozott. A szavazóköri vezetők ismerősként köszöntöttek, *mindent* megmutattak, senki nem kiabált, hogy „fotózás tilos!”, a megfigyelők, akiből ezúttal volt éppen elegendő, ott ültek az átlátszó urnák közelében és semmilyen kifogásuk nem volt. Kitűnően működtek a webkamerák, a választók pedig, teljesítve állampolgári kötelezettségüket, elégedetten majsolták a forró pirogot és a kalácsot.

Mint a mesében! – mondtam lelkesen, mint a csoport korelnöke. – Úgy látszik, *ők* is tanultak valamit. Felfogták, hogy ha egyszer Putyin úgyszólván győz, akkor felesleges meghamisítani az eredményeket, ami majd hogyan büntet, helyesebben, valóban bűncselekmény.

Ekkor történt, hogy telefonon riasztottak bennünket, és kiszárgultunk a Moszkva környéki Mityiscsi városkába. Ott, a 13–16. számú választóköri körzetben, a csendes Parkovaja utcában a következő történt:

Jelena Dvornyikova megfigyelő, a szó szoros értelmében elkapott egy Oszipov nevű muzsikot, aki egy köteg szavazó cédulát dobott az urnába, ezért a megfigyelő kiabálni kezdett, hogy törvénysértés történt, s követelte, hogy pecsételjék le az urnát. S lám, mi történt: a szavazókörzet választási bizottsága, melynek elnöke Alekszej Kurajev, nyugdíjas katonatiszt volt, jelenleg népművelő, nem Oszipov polgárt fogta le az általa elkövetett bűncselekményért, hanem testületi döntéssel megszavazták Dvornyikova eltávolítását a szavazóhelyiségből, a nép szabad akaratnyilvánításának megzavarásáért. Jelena azonnal elkészített öt írásbeli feljelentést, ami után őt is öten feljelentették.

Telt az idő. Jelena elment a mityiscsinszkiji városi bíróságra, hogy ott orvosolják a jogsértést, s visszatérhessen a szavazókörbe, ahol még részt tudott volna venni a szavazatszámolásban, ám kedvesen közölték vele, hogy az ügyét ma már nem fogják elbírálni, jöjjön vissza holnap reggel (amikorra a választások persze már véget érnek). Jelenát azonban nem olyan fából faragták, aki csak úgy feladja, s miután hivatásos újságíró volt, még aznap este ismét megjelent a szavazókörben – ezúttal a demokratikus választásról tudósító újságíróként, mindezt megfelelő dokumentumokkal igazolva. De, megint csak, széllel szemben nem lehet..., s ugyanaz a Kurajev kihívta a rendőrséget, valami oknál fogva nagy élvezettel parancsolgatott, majd ismételt botrányos ordítózás és fenyegetőzés után, másodjára is, immár a mi szemünk láttára, Jelena Dvornyikovát kivezették a választói helyiségből. Megjegyzem egyébként, a rendőrök meglehetősen kelletlenül tették mindezt. Sőt, a Jelena eltávolítását végző egység parancsnoka végül még meg is köszönte a szép, törekeny asszonynak, hogy „átérezte az ő helyzetét” és nem kellett erőszakot alkalmazni, sok sikert kívánt neki „további munkájában” és alig hallhatóan odasúgta neki: „Isten óvja magát!”

Hanem aztán, amikor az éj közepén elkezdték számlálni a szavazatokat, nyomban kiderült Jelena ártatlansága: az átlátható urnából előkerült egy köteg, átkötött szavazócédula – na, találják ki, kinek a nevére szóltak. Jegyzőkönyvet vettünk fel, amelyet a többi megfigyelő és szemtanú is aláírt. Szegény Kurajevre rossz volt ránézni, bár Putyin ebben a szavazókörben is meggyőző előnyel győzött, közel 50 százalékkal, az ebből a kötegből származott szavazatokkal együtt. De nem számították be azt a másik köteg szavazócédulát, amelyeket érvénytelennek minősítettek, mivel valaki ostoba módon Putyin neve mellé keresztet, az összes többi jelölt neve mellé pedig egy mínusz jelet tett. Jelena Dvornyikova most a szavazás eredményének érvénytelenítését követeli ebben a szavazókörben, ismét beadványokat ír, járja hivatalokat és a bíróságokat.

Ez alkalommal már több ezer megfigyelő volt jelen a szavazáson, s feltételezem, hogy ez nem kis mértékben járult hozzá az ismert eredményhez, a Putyinra leadott voksok, a hatalom várakozásaitól elmaradt számához – ezúttal immár egész Moszkvában, s nem csupán néhány választókörzetben.

Történt ez márciusban, s mindezt áprilisban írom. A korrupció, a mértéktelenség, a kegyetlenség, a megvesztegetés, a lopás, a sikkasztás, a rablás, a tőke kimenekítése külföldre, a hamis tanúzás, a jogsértés folytatódik. Hodorkovszkij és Danyilov börtönben ülnek, Szibéria elnéptelenedik, égne az erdők, hamarosan téli olimpia, az árak emelkednek, az orvosok és a tanárok fillérekért dolgoznak. Putyin elnök, ilyen háttérrel, 2012. május 7-én, régi-új hivatalába lép, diadalittasan a saját *népe* felett aratott győzelemtől, amely nem rá szavazott, akit az orosz pravoszláv egyház pátriárkája, Kirill által szervezett „össznépi liturgia” is megerősített, a hite és a „kulisszák mögötti világgal” szembeni kiállása okán, az a Kirill, aki „Breguet” órák

és a „Rakparti ház” luxusapartmanjainak tulajdonosa, a Legszentebb, akinek buzgó „együttműködése” a hatalommal a hivatalos-hazafias pravoszlávia vonalán, hamarosan új szakadás-hoz vezethet az egyházban és a társadalomban.

Szóval, akkor minden hasztalan? Vajon ez a sok ezer aggódó polgár, magamat is közéjük értve, naivak lennének, s ez alkalommal élesebben is fogalmazhatnék, nem a civilizált orosz nyelv kifejezésével, hanem durva szitokszóval élve. Hiszen oly mindegy, amint azt a barát, testvér, írókolléga letörtén nyugtázta: az égvilágon semmi nem változott.

De nem, valami mégis megváltozott, és napról napra egyre többen leszünk, akiknek *elegük van* a bennünket vezetni akarók ostoba és faragatlan megnyilvánulásaiából, s kivált a cinkosaik cselekedeteiből, akiknek csodálatos képességük van arra, hogy a cukorkából, amit a vezetők a népek ajándékoznak, szart csináljanak. Ez van ma.

Hogy mi lesz holnap, nem tudom, mint ahogy senki sem közülünk. Mint mindannyian, én is a jobb sorsban reménykedem. Hiszek benne, és ugyanakkor kételkedem, mint valamennyien.

Megvallom, a nagygyűléseken megjelenő és felszólaló, gyújtó hangú szónokoknál jobban kedvelem a tömegben körülöttem álló embereket, s azokat a honfitársaimat, akikkel a választások során találkoztam, akik nem játszanak forradalmasdit, csak úgy egyszerűen normális emberi életet, boldogságot szeretnének, amire rászolgált e hatalmas, s a XX. századot végigszenvető ország polgára.

Nem szerettem, most sem szeretek, s vélhetően már a jövőben sem fogok megszeretni semmiféle vezetést. A 66 évi apolitikus élet legfontosabb közéleti tapasztalata: a „vezérekre” nagyon oda kell figyelni, hogy el ne pimaszodjanak – legyenek akár a legnagyobbak. És némelyek vonásaiban, akiket ma üldöznek, *már* megjelentek az effajta „vezérek” ismerős vonásai. Gyanakvással tekintek azokra, akiknek a hangjából kihallom azt a bizonyos paranoid magabiztosságot, hogy éppen *ő tudja mit, hogyan kell tenni*. Azokra pedig, akik már eltöltöttek bizonyos időt a hatalomban, és semmi értelmeset nem csináltak, csak mindent elszúrtak, s most ismét rátukmálnák a társadalomra szolgálataikat, kár is szót fecsérelni.

És mégis, ismétlem ugyan magam, de fontos kimondani: bármilyen visszataszítók voltak ezek a választások, egyik is, másik is, még ha kudarcba is fulladtak az „engedetlenség ünnepei”, paradox módon egy újabb lépést jelentettek – nézzék el nekem a pátoszt – a polgári társadalom létrejötté felé vezető úton. Hiszen, Istennek hála, honfitársaim, ezzel még nincs vége, és azt mondani, hogy visszacsöppentünk a totalitarizmusba, ez nem így van, ez nem igaz, ez nem tisztességes. Én különösen nem mondhatom. Kiváltképp akkor, amikor nem rejtőzködve, vagy „szamizdatban” publikálom ezeket a feljegyzéseket, hanem egy teljes mértékben hivatalos, elismert lapban, amit a volt sajtó-, rádió- és televízió, valamint tömegtájékoztatásért felelős minisztérium sok évvel ezelőtt regisztrált – hogy ennek most mi a neve, nem tudom.

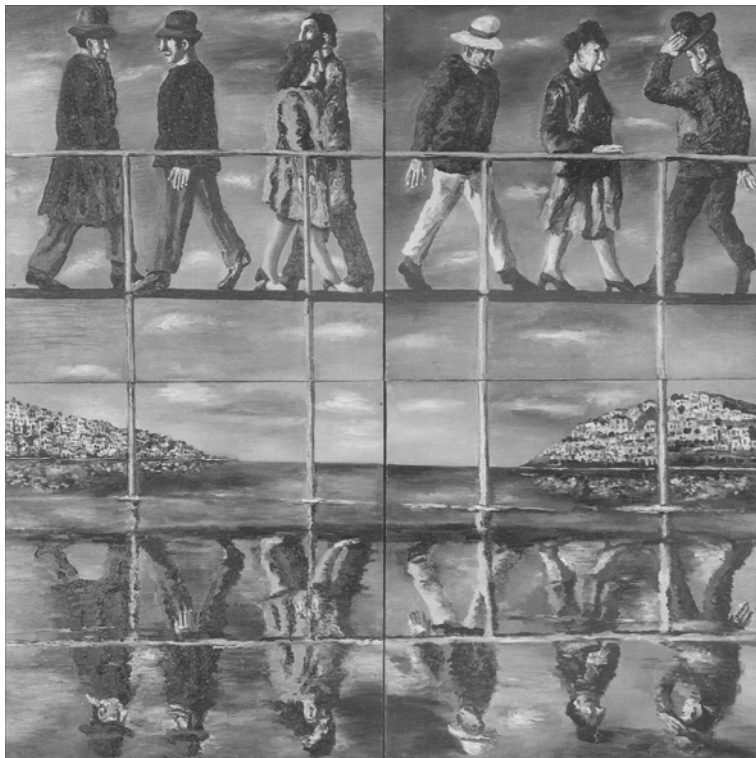
De várni a forradalmat, reménykedni egy azonnali és mindenre kiterjedő változásban – ez mindenekelőtt nem konstruktív. Minden forradalom visszataszító. Főleg, ha történetesen megölnék közben, „... abban az egyetlen polgárháborúban”. Nem konstruktívabb-e megfigyelni, rögzíteni, panaszt emelni, tiltakozni, lázadni, éppen annak a törvénynek a keretei között, amit a nap minden órájában, minden percében megsértenek a hatalom különböző rendű és rangú birtokosai. Tapossanak a törvényen ők – mi ne tegyük ezt.

De, ha ez is ellenszenves, csinálj valami jót, ne rombolót. Segíts beteg gyermekeken, akiknek a bőkezű államtól semmi nem jut, küldj a síttra vágottnak kalácsot vagy könyvet, te ma-

gad ne lopj, s ne süllyedj le az újoroszok állati szintjére, ne vedd el a hozzátartozód vagyonát, ne élj a tisztességtelen bírók megvesztegethetőségével és adminisztratív hatalmával, ne hazudj gátlástalanul a televízióban, ne hízelegj, ne higgy, ne félj – és ne kérj! Hiszen még lehetsz viszonylag szabad. Ha pedig holnap tényleg filléreid sem lesznek, de mégis jobb lesz, mint tegnap volt? És egyszeriben kiderül, hogy ez a te döntésedtől is függ?

Szóval, ezért javaslok valamennyi barátomnak és ismerősömnek, emeljék fel a feneküket a díványról és tegyenek valami kézzelfoghatót egy emberibb élet érdekében a *saját* hazánkban, akárkik kormányozzák is azt. Bármilyen apróságot, bármit, ami mégis kézzelfogható. „Hiszen ez a mi országunk, nem?” – mondom barátaim és ismerőseim szemébe nézve. Többségük azonban kerüli a tekintetem.

JOBBÁGY JÓZSEF fordítása

NATALJA NESZTYEROVA: TÜKRÖZŐDÉS